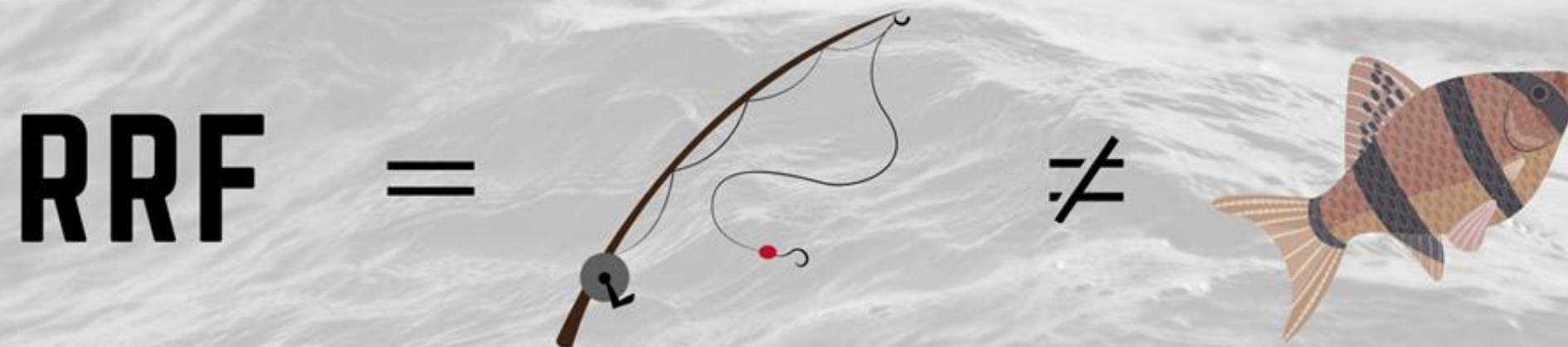

ATVESEĻOŠANAS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMS

ANM/RRF

Kas **ir** RRF?

Aizdevums no ES

Aizņēmums no mūsu
bērniem un mazbērniem

Finanšu vakcīna

Investīcijas un reformas

Iespēja

Kas **nav** RRF?

Valsts budžets

Dāvana

Naudas apgūšana

Caurumu lāpīšana

Kāds ir mērķis?

Transformācija,
digitalizācija

Ilgspējīga izaugsme

Pievienotā
vērtība

Konkurētspēja

Atbalsts
uzņēmumiem

Darba vietas

Reformas

Gatavība
krīzēm

Noturība

Pielāgošanās

Pašpietiekamība/
neatkarība

RRF

Finanšu resursu iedalījumam jāatspoguļo tas, cik lielā mērā ES programmas spēj veicināt instrumenta mērķu sasniegšanu.

- Instruments pasākumiem, kuru mērķis ir:
 - atjaunot darba tirgus un sociālo aizsardzību un veselības aprūpes sistēmas,
 - veicināt ilgtspējīgas izaugsmes un nodarbinātības potenciālu, lai stiprinātu kohēziju starp dalībvalstīm un atbalstītu to pārkārtošanos uz zaļo un digitālo ekonomiku.
- Atbalsts Covid-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem;
- Atbalstam tiešām finanšu investīcijām uzņēmumos, pasākumiem pētniecībai un inovācijai, reaģējot uz Covid-19 krīzi, spēju veidošanai Savienības līmenī.
- Instruments, lai uzlabotu turpmāko gatavību krīzēm, lai nodrošinātu taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitrālu ekonomiku, un atbalstam lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

RRF

- Mehānisma neatmaksājamajam finansiālajam atbalstam būtu jāizpaužas sui generis Savienības iemaksas veidā, kas jānosaka, **pamatojoties uz katrai dalībvalstij aprēķināto maksimālo finanšu iemaksu un ņemot vērā atveseļošanas un noturības plānā aplēstās kopējās izmaksas**, un kas būtu jāizmaksā, **pamatojoties uz sasniegtajiem rezultātiem**, kuri novērtēti, balstoties uz atveseļošanas un noturības plāna starpposma rādītājiem un mērķrādītājiem.
- Saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2020/2094 (7), un tajā piešķirto resursu robežās mehānisma ietvaros būtu jāveic **atveseļošanas un noturības pasākumi, lai risinātu Covid-19 krīzes nepieredzēto ietekmi**. Minētie papildu resursi būtu jāizmanto tā, lai nodrošinātu Regulā (ES) 2020/2094 noteikto termiņu ievērošanu.

LDDK priekšlikumi

1. ANM/ RRF plāns jā sagatavo uz maksimāli iespējamo investīciju apmēru

+ 10% = 2,4 miljardi EUR

2. Saskaņotība ar NIP stratēģiju

Mērķi:

Eksporta apjoma pieaugums no 18 miljrd EUR (2018) līdz 27 miljrd EUR (2027)

Ražošanas īpatvars IKP 20%

3. Finansējums uzņēmējdarbībai vismaz 70% apmērā

4. Investīciju fokuss: inovācijas, produktivitāte, eksportspēja, zaļā pāreja, digitālā transformācija, noturību un izaugsmi

LDDK priekšlikumi

5. Vairāk finansējuma **privātā sektora inovatīvu un augstas pievienotās vērtības produktu izstrādē** un investīcijām **ražošanas tehnoloģijās**

6. Ražošana Latvijā, kāpinot eksportu par 9 miljardiem EUR

7. **Publiskais inovatīvais iepirkums,**

kas pasūta Latvijas zinātniekiem un uzņēmumiem attīstīt preces un pakalpojumus, kas nodrošina:

- investīcijas uzņēmumos
- medicīniskā aprīkojuma krājumu veidošanu
- infrastruktūru ātrai reakcijai krīzes situācijās
- ilgtspējīgu izaugsmi un darba vietas Latvijā augstas pievienotās vērtības nozarēs
- klimatneitrālu ekonomiku.

LDDK priekšlikumi

8. Konkrēti **sasniedzamie rezultāti pretī** katrai investīciju pozīcijai

Sasniedzamie rezultāti un līdz ar to arī atbildība par rezultātu sasniegšanu ir definēti sadarbībā un ar privāto sektoru/ reālo ekonomiku.

Jāizslēdz tie pasākumi, kuriem nav:

- izmērāmi rezultatīvie radītāji
- skaidrs ieviešanas mehānisms

9. Samazināt pārvaldības un administratīvās kapacitātes izdevumus -> **mērķis 25%**

**ATVESEĻOŠANAS FONDS = TAUTSAIMNIECĪBAS ATVESEĻOŠANA UN NOTURĪBA,
NEVIS MINISTRIJU KAPACITĀTES STIPRINĀŠANA**

ANM/RRF plāna novērtējums

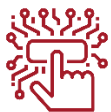
Enerģētikā koncentrēties uz **elektrotīklu infrastruktūras uzlabošanu** un attīstīšanu, lai varētu uzņemt ārpus sistēmas saražoto elektroenerģiju kopējā tīklā.

Transportā - attīstīt vairākus risinājumus, kas veicinātu vietējo ekonomiku un kuri var uzrādīt patiesu **CO2 samazinājumu**.

IT risinājumos – precizēt un noteikt **Latvijas izaugsmi nodrošinošu platjoslas tīkla attīstības mērķus** (savienojamība visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem un mājsaimniecībām pieejams augstas ātrdarbības savienojamības nodrošinājums, kā arī izglītības iestāžu pieslēgumi un gala iekārtu pieejamība).

Uzņēmumu digitalizācijā **savietot rādītājus** - uzņēmumiem, kuri būs veikuši Digitālo brieduma testu un pēc tam arī varēs saņemt finansējumu digitālo uzlabojumu veikšanai.

Uzņēmējdarbības vides uzlabošanā, kas veicina nevienlīdzības mazināšanos, **ieguldījumus izvērtēt, pirms veidot jaunus industriālos parkus**, kā arī **klasteru darbības ietekmi** uz uzņēmumiem, it īpaši ārpus Rīgas un lielajām pilsētām.

Veselības aprūpē - paredzēt **investīcijas pasākumos**, kas vērsti uz **sagatavoto speciālistu** – māsu un ārstu **skaita palielināšanu**; kopējo datu **infrastruktūru radīšanu**, **prasmju attīstību** un **speciālistu nonākšanu veselības aprūpē**.

ANM/RRF plāna novērtējums

Enerģētikā koncentrēties uz **elektrotīklu infrastruktūras uzlabošanu** un attīstīšanu, lai varētu uzņemt ārpussistēmas saražoto elektroenerģiju kopējā tīklā.

Transportā - attīstīt vairākus risinājumus, kas veicinātu vietējo ekonomiku un kuri var uzrādīt patiesu **CO2 samazinājumu**.

IT risinājumos - precizēt un noteikt **Latvijas izaugsmi nodrošinošu platjoslas tīkla attīstības mērķus** (savienojamība visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem un mājssaimniecībām pieejams augstas ātrdarbības savienojamības nodrošinājums, kā arī izglītības iestāžu pieslēgumi un gala iekārtu pieejamība).

Uzņēmumu digitalizācijā **savietot rādītājus** - uzņēmumiem, kuri būs veikuši Digitālo brieduma testu un pēc tam arī varēs saņemt finansējumu digitālo uzlabojumu veikšanai.

Uzņēmējdarbības vides uzlabošanā, kas veicina nevienlīdzības mazināšanos, **ieguldījumus izvērtēt, pirms veidot jaunus industriālos parkus**, kā arī **klasteru darbības ietekmi** uz uzņēmumiem, it īpaši ārpus Rīgas un lielajām pilsētām.

Veselības aprūpē - paredzēt **investīcijas pasākumos, kas vērsti uz sagatavoto speciālistu** - māsu un ārstu **skaita palielināšanu**; kopējo datu infrastruktūru radīšanu, prasmju attīstību un speciālistu nonākšanu veselības aprūpē.

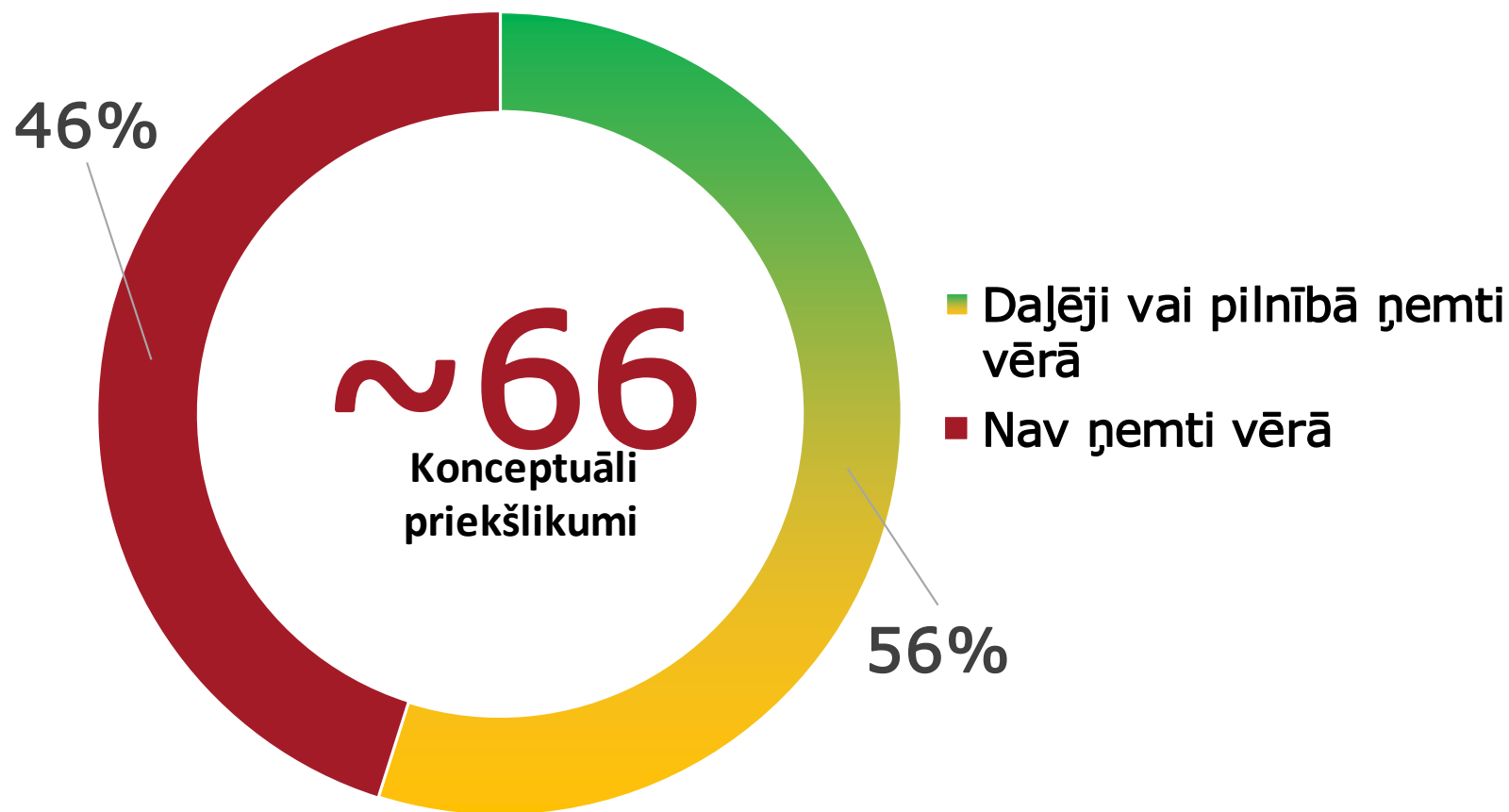
Augstākajā izglītībā reformas ietvaros ieviest **darba vidē balstītas mācības augstākajā izglītībā**.

LDDK priekšlikumi

3 VĒSTULES:

- 08.04.21. (7 pielikumi – 21 lpp.; 2 excel faili – 7 sheets)
- 09.03.21. (2 pielikumi – 9 lpp.)
- 18.08.20. (3 lpp.)

KOPUMĀ: jāpalielina praktiski izmantojams Atbalsts ražojošiem uzņēmumiem

Nepieciešams **atbalsta ražošajiem uzņēmumiem**: Nacionālās industriālās politikas (NIP) nostādņu un eksporta mērķi (kāpināt LV eksportspēju līdz 27 miljardiem) sasniegšanai:

- Atbalsts uzņēmējdarbībai no **ANM/ RRF un Daudzgaļu budžets 2021-2027**
- **Pārejas periodā** neizmantotos līdzekļus novirzīt uzņēmējdarbības atbalstam

Klimata pārmaiņas un ilgtspēja

IZMEŠU SAMAZINĀŠANA TRANSPORTA SEKTORĀ

Palielināt atbalstu transporta sektoram:

- Jāatvēl **finansējums valsts pilsētām** (sabiedriskajam transportam), kas veicinātu **CO2 samazināšanu** un būtu vērsts uz visu sabiedrību kopumā. (Atbalstīt LPS priekšlikumu, ka transportam tiek paredzēti 10 miljoni.)

ENERGOEFEKTIVITĀTE

Konkretizēt elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācijas sadaļu:

- Plānā neparādās **konkrēti pasākumiem papildus piešķirti 80 miljoniem EUR**
- LDDK biedri ir iesnieguši projektus par elektrotīklu infrastruktūras uzlabošanu, lai izvairītos no elektroenerģijas tarifu sadārdzināšanās:
 - 30 miljoni EUR transporta radīto CO₂ emisiju samazināšana Rīgā un Pierīgā, zaļās mobilitātes veicināšanai ar vismaz *1100 izbūvētiem transporta elektrouzlādes pieslēguma punktiem*
 - 66 miljoni energoefektivitātes pasākumi ar vismaz *1500 izbūvētiem mikroģenerācijām / transporta elektrouzlādes pieslēguma punkti un vismaz 31 000 MW patēriņa ietaupījums gadā >1 000 000 pieslēguma punktu vienotajai elektroenerģijas tirgus datu platformai*

Klimata pārmaiņas un ilgtspēja

KLIMATA ADAPTĀCIJAS PASĀKUMI

Saglabāt finansējumu meža ekosistēmu noturības un vērtības celšanai (22 miljoni EUR).

- Šobrīd FM piedāvā samazināt finansējumu **mežsaimniecībai** - atbalstāms vienīgi ar_nosacījumu, ja ieguldījumi ir paredzēti no ES darbības programmas 2021-2027.gadam, tomēr **finansējums ir samazināts arī daudzgadu budžetā.**
- Būtiski, lai pārkārtošanās finansējumā būtu ietverta **sabalansētība, produktivitāte** un nepieciešamais, sākot ar zemes izmantošanu un beidzot ar kokapstrādi.
- **Mežsaimniecības nozares – attīstības perspektīva** (5% IKP tuvākajā nākotnē):
 - Līdz 2021.gada beigām nepieciešams ietvert bioloģiskās daudzveidības aspektus saimnieciskajā darbībā;
 - **Risks:** ~ 30% no zemes platībām, kuras šobrīd jau ir pieejamas mežsaimniecībā gala izstrādei un plūsmas nodrošināšanai pret kokrūpniecību, var tikt izņemtas. Tam pretī var likt tikai produktivitātes jautājumu.
 - Koksnes apjoma un līdz ar to ražošanas apjoms krituma gadījumā nozari ar eksportu virs 2 miljardiem EUR sagaida kritums: **samazināsies ar darbavietas** – ietekmē 10 000 darba vietas – un būs arī ekonomiski zaudējumi.

Digitālā transformācija

DIGITALIZĀCIJA UN PRASMES

Nepieciešams atbalsts **augstākā līmeņa digitālo prasmju attīstības programmām konkrētām nozarēm un profesijām pēc uzņēmuma pieprasījuma:**

- **darbinieku apmācība darbam ar konkrētām iekārtām** - specifiski profesijās (tās noteikti nav digitālās pamatprasmes)

Jāatbalsta dažādu IT produktu un pakalpojumu iegāde:

- aizdevumi un izglītība nebūs tas, kas palīdzēs lielākajai daļai Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu pārvarēt digitalizācijas izaicinājumus;
- Ja netiek pārskatīti līdzekļi, tad jānodala uzņēmumu tipi – lielie, vidējie un mazie.

Nepieciešamas **specifiskas programmas**, kas ir orientētas uz **mazo un vidējo uzņēmumu īpašnieku, vadītāju izpratnes celšanu IT jautājumos.**

Digitālā transformācija

INFRASTRUKTŪRA : 5G UN PĒDĒJĀ JŪDZE

Palielināt finansējumu un īstenot sadarbību ar privāto sektoru 5G infrastruktūras attīstībai:

- Plānā noteikts mērķis līdz 2025.g. visās LV mājsaimniecībās nodrošināt internetu ar lejupielādes ātrumu 100mbit/s. Valsts ir apņēmusies ar LVRTC izbūvēt pasīvo 5G infrastruktūru Via Baltica posmā, bet **ar paredzēto finansējuma nevarēs sasniegt noteikto mērķi**. Nepieciešama sadarbība ar privāto sektoru: ja ar publiskajām investīcijām varētu izbūvēt pasīvo infrastruktūru, kura tirgus operatori sava budžeta ietvaros var veikt ieguldījumus, tad šim mērķim varētu tuvoties.

Palielināt finansējumu platjoslas pieslēgumu pieejamībai:

- Digitālās plaisas mazināšanai paredzēto finansējumu jāsamazina un daļu jāatvēl **platjoslai**, kurai šobrīd ir **pārāk mazs finansējums**;
- Rūpnieciskai lietošanai ir vajadzīgi optikas platjoslas pieslēgumi
- LDDK biedri ir iesnieguši projektus:
 - 192 miljoni EUR augstas ātrdarbības savienojamības nodrošinājums: platjoslas pieslēguma pieejamība, augstas veiktspējas skolas iekšējais tīkls, atbilstošu gala iekārtu (datoru, planšetdatoru, utml) pieejamība skolēniem, skolotājiem un skolu vadītājiem. Rezultatīvie rādītāji: (1) gigabitu savienojamība visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem; (2) 87% mājsaimniecībām ir pieejams interneta pieslēgums ar vismaz 100 Mb/s ātrumu, ko var uzlabot līdz gigabitu ātrumam.

Nevienlīdzības mazināšana

UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES UZLABOŠANA UN MĀJOKĻU PIEEJAMĪBA

Jāpalielina finansējums mājokļu pieejamībai un jāsaista ar industriālo parku attīstību.

Jāmaina industriālo parku attīstīšanas pieeja:

- **Pašvaldība** nodarbojas ar zemju sakārtošanu - **izbūvē inženierkomunikācijas un ceļus**
- **Uzņēmēji būvē industriālās ēkas**, tās apsaimnieko un iznomā. Uzņēmēji ir gatavi investēt reģionos.
 - Līdz šim par piešķirto finansējumu pašvaldībām ir uzbūvētas ēkas par augstām cenām, bet pēc tam iznomātas telpas par zemām nomas maksām : rezultējas nelietderīgā līdzekļu izmantošanā un konkurences kropļošanā.
- Šobrīd plānā nav skaidrības, kādā veidā pašvaldības tuvākā nākotnē varēs iznomāt jaunuzbūvētās ēkas.

Veselība

Investēt cilvēkresursos - sagatavot papildus veselības personālu - veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai iedzīvotājiem

- Plāna joprojām ir paredzēta tikai tālākizglītība. Tomēr ir nepieciešams sagatavot papildus veselības personālu - **trūkst 4 000 medmāsu, 1 000 ārstu** un arī prasmju (iekšējā tirgus pieprasījuma nodrošinājumam)

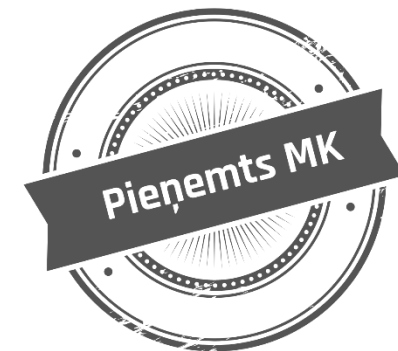

Papildināt pētniecības sadaļu ar atbalstu sabiedrības veselības pētījumu veikšanai:

- Nepieciešams **turpināt COVID-19 slimības ietekmes** uz dažādām iedzīvotāju grupām, tostarp uz bērniem un pusaudžiem izpētī, kā arī izstrādāt Vadlīnijas pacientu ārstēšanai. (Paredzētie pasākumi tikai daļēji saistīti ar aktuālajiem sabiedrības veselības jautājumiem).
- Nepieciešams ieviest pasākumus **tehnoloģiju prasmju attīstībai** visos veselības aprūpes izglītības līmeņos (sasaiste ar digitalizāciju).

Kritēriji ekonomikas atveseļošanas īstermiņa pasākumu izvērtēšanai

Pasaules Bankas metodoloģija

	Eksperta vērtējums (zemākais vērtējums ir 1, augstākais vērtējums ir 5)	Eksperta komentārs	Vērtējuma skaidrojums
 1. Vai investīcijas ekonomikā nonāks 3-6 mēnešu laikā	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 2. Kāds būs ieguvums valsts budžetam (€)	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā

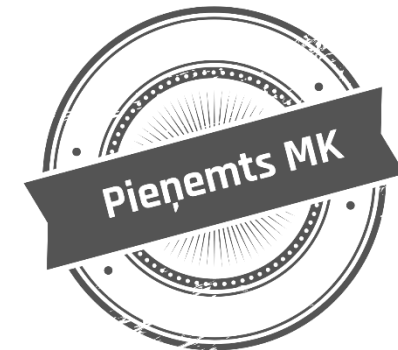
Kritēriji ekonomikas atveseļošanas īstermiņa pasākumu izvērtēšanai (Pasaules Bankas metodoloģija)

1. Cilvēkresursi

	Eksperta vērtējums (zemākais vērtējums ir 1, augstākais vērtējums ir 5)	Eksperta komentārs	Vērtējuma skaidrojums
 1.1. Vai intervence īstermiņā rada jaunas darba vietas? (augstāks novērtējums, ja tiek radīts lielāks skaits augsti kvalificētu darba vietu ar augstu pievienoto vērtību)?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 1.2. Vai intervence ilgtermiņā rada jaunas labi apmaksātas darba vietas ar augstu pievienoto vērtību (vismaz virs 23 000 eiro uz cilvēku gadā bruto)?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 1.3. Vai šīs jaunās darbavietas izmanto prasmes, kas jau pastāv vietējā ekonomikā pieejamajiem darbiniekiem/citu nozaru darbinieki ir apmācāmi nepieciešamajās prasmēs gada laikā?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 1.4. Vai nodarbinātības iespējas ir iekļaujošas, un pieejamas nepietiekami nodarbinātām un neaizsargātām iedzīvotāju grupām, vai nodarbinātības iespējas var izmantot krīzē bez darba palikušie?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā

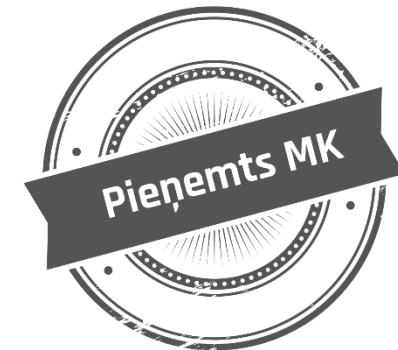
Kritēriji ekonomikas atveseļošanas īstermiņa pasākumu izvērtēšanai (Pasaules Bankas metodoloģija)

2. Eksports, inovācijas, tautsaimniecība

	Eksperta vērtējums (zemākais vērtējums ir 1, augstākais vērtējums ir 5)	Eksperta komentārs	Vērtējuma skaidrojums
 2.1. Kāds ir sagaidāms šīs intervences multiplikatora efekts (t. i., ietekme uz eksporta palielinājumu, produktivitātes kāpināšanu, investīcijām inovācijās)?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 2.2. Kāda ir plānotā pievienotā vērtība uz vienu strādājošo – zema (20 000), vidēja (25 000) vai augsta (virs 29 000 eiro uz cilvēku gadā)?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 2.3. Vai pasākums rada vietējās nozarēs balstītas vērtību ķēdes?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā

Kritēriji ekonomikas atveseļošanas īstermiņa pasākumu izvērtēšanai (Pasaules Bankas metodoloģija)

3. Ilgtspēja, savlaicīgums , riski

	Eksperta vērtējums (zemākais vērtējums ir 1, augstākais vērtējums ir 5)	Eksperta komentārs	Vērtējuma skaidrojums
 3.1. Vai tiek uzlabotas medicīnas pakalpojumu sniegšanas spējas, vai tiek uzlabotas digitalizācijas, attālināta darba iespējas, vide u.tml.)	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 3.2. Kāda būs projekta ietekme uz pašvaldību/valsts parādu un tā ilgtspējību? Ja tiek ieguldīti aizņemtie līdzekļi, kāda ir līdzekļu atdeve: nodokļu maksājumu pieaugums, paātrināta kredītu atmaksa?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā
 3.3. Vai intervence tiks īstenota finanšu instrumentu veidā (investētie līdzekļi tiek atmaksāti)?	1-5 punkti		Visu ekspertu vidējais vērtējums šajā kritērijā

Turpmākie soļi

Savlaicīgas un pēc būtības konsultācijas ar sociālajiem un sadarbības partneriem ANM/ RRF plāna praktiskai un efektīvai iesviešanai un investīciju pozitīvai atdevei: *noturība, izaugsme un nodarbinātība*

- **Precizēt ANM/ RRF plāna projektu, ņemot vērā LDDK priekšlikumu un komentārus:**
 - **3 VĒSTULES:**
 - 08.04.21. (7 pielikumi – 21 lpp.; 2 excel faili – 7 sheets)
 - 09.03.21. (2 pielikumi – 9 lpp.)
 - 18.08.20. (3 lpp.)
- **Saskaņot ANM/ RRF plānu ar sociālajiem partneriem pirms iesniegšanas MK un EK**
- **MK noteikumu un citu reglamentējošo dokumentu izstrādē ANM/ RRF plānā paredzēto pasākumu ieviešanai iesaistīt sociālos un sadarbības partnerus:**

Sadarbības partneru priekšlikumi turpmākajiem soļiem

Saturs:

- Precizēt ANM/ RRF plāna projektu, ņemot vērā sociālo un sadarbības partneru priekšlikumus Klimata pārmaiņu un ilgtspējas, Digitālās transformācijas, Nevienlīdzības mazināšanas un Veselības sadaļās
-
- Nepieciešams papildus finansējuma pārdale uz aktivitātēm ar augstāku pievienoto vērtību ekonomikas attīstībai viedas industrializācijas virzienā un uzņēmējdarbības atbalstam;
- Nepieciešama informācija par:
 - par visu nozaru ministriju kopējo pieejamo finansējuma apjomu, cik daudz ZM, VARAM, IzM plāno inovācijām un energoefektivitātei;
 - klimata un vides regulu un direktīvu neizpildes riskiem un izvērtējumu iespējamām soda sankcijām uz valsts budžetu;
 - EM un nozaru ministriju redzējumu attiecībā uz ieplānoto finanšu instrumentu no dažādām atbalsta programmām attiecināmību uz visu inovāciju attīstības sākumposma, komercializācijas un ieiešanas eksporta tirgos ekosistēmu;
- Nepieciešams finansiāls atbalsts:

Sadarbības partneru priekšlikumi turpmākajiem soļiem

Process:

- **Savlaicīgas un pēc būtības konsultācijas** ar sociālajiem un sadarbības partneriem ANM/ RRF plāna praktiskai un efektīvai iesviešanai un investīciju pozitīvai atdevei: **noturība, izaugsme un nodarbinātība**
- **Saskaņot ANM/ RRF plānu ar sociālajiem partneriem** pirms iesniegšanas apstiprināšanai Ministru kabinetā un Eiropas Komisijā
- Ministru kabineta noteikumu un citu reglamentējošo dokumentu izstrādē ANM/ RRF plānā paredzēto pasākumu ieviešanai savlaicīgi un pēc būtības iesaistīt sociālos un sadarbības partnerus.